

143946 - ئىنسان دىندا پىتىنگە چۈشۈپ قىلىشتىن ئۆزىنى قانداق قوغدايدۇ؟

سۇئال

ئىنسان دىندا پىتىنگە چۈشۈپ قىلىشتىن ئۆزىنى قانداق قوغدايدۇ؟، ئەگەر پىتىنگە چۈشۈپ قالسا بۇنىڭدىن ساقلىنىش ئۈچۈن قانداق قىلىش كېرەك؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: دۇنيادا ئىنساننىڭ دىنى توغرا بولسا، ئۇ كىشى ئاخىرەتتە ئۇتۇق قازىنىدۇ، بەخت-سائادەتكە ئېرىشىدۇ. دىن مۇسۇلماننىڭ ئاساسلىق سەرمائىسى، دىنغا سەل قاراپ، پىتىنگە دۇچ كىلىدىكەن زىيان تارتىپ، خارلىنىدۇ. مۇسۇلمان دىننى كۈچلەندۈرۈپ، تۈرلۈك پىتىنلەردىن ئۆزىنى ساقلايدىكەن دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە نىجات تاپىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: **ئى ئاللاھ! ئىشىمنىڭ كاپالىتى بولغان دىنمنى مەن ئۈچۈن تولۇقلاپ بەرگىن، تۇرمۇش ئىشلىرىم بولغان دۇنيالىقىمنى مەن ئۈچۈن ياخشىلاپ بەرگىن، قايتىدىغان ئورنۇم بولغان ئاخىرەتلىكىمنى مەن ئۈچۈن ياخشىلاپ بەرگىن، بارلىق ياخشىلىقلاردا مەن ئۈچۈن ھاياتلىقنى زىيادە قىلىپ بەرگىن، بارلىق يامانلىقتىن ئۆلۈمنى مەن ئۈچۈن راھەتلىك قىلىپ بەرگىن، دېگەن دۇئانى كۆپ ئۇقۇيتتى. [مۇسلىم رىۋايىتى 2720-ھەدىس].**

ئىمام مەناۋىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: **"ئى ئاللاھ! ئىشىمنىڭ كاپالىتى بولغان دىنمنى مەن ئۈچۈن تولۇقلاپ بەرگىن دېگەنلىك مېنىڭ ھەممە ئىشلىرىمنى ساقلىغۇچى بولغان دىنمنى تولۇقلاپ بەرگىن دىمەكتۇر. چۈنكى دىنى بۇزۇلغان كىشىنىڭ ھەممە ئىشلىرى بۇزىلىدۇ، ئۇ كىشى دۇنيا-ئاخىرەتتە زىيان تارتىدۇ، خار بولىدۇ."** ["پەيزۇل قەدىر" 2-توم 173-بەت].

ئىككىنچى: مۇسۇلمان ئاللاھ تائالانىڭ مۇۋەپپەقىيەت قىلىشى بىلەن مۇسۇلمانلارنىڭ يولىدا مېڭىش ئارقىلىق دىننى پىتىندىن ساقلاشقا قادىر بولالايدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن تۆۋەندىكى بىر قانچە ئىشلار تەۋسىيە قىلىنىدۇ:

1-دىنى ۋە ئەخلاقى تەرەپتىن بۇلغانغان مۇھىتتىن يىراق بولۇش. كاپىرلار دىيارىدا تۇرماسلىق. پاسىق-پاجىرلارغا ئارىلىشىپ قىلىشتىن ئۆزىنى تارتىش. بۇزۇقچىلىققا سەۋەپ بولىدىغان ئىشلاردىن ساقلىنىش. ئاللاھ تائالانىڭ ئىزنى بىلەن دىننى زايە بولۇپ كىتىشتىن مۇھاپىزەت قىلىش. مۇسۇلماننىڭ كۆپىنچە مۇھىتتا غەيرى دىندىكىلەر بىلەن ئارىلىشىپ ياشىشى ئۇنىڭغا بەلگىلىك تەسىر كۆرسىتىدۇ. بىز دىن توغرىسىدا يۈرەكنى لەختە قىلىپ، ئىنسان ئۆزىنى تۇتالمايدىغان دەرىجىدىكى ئىشلارنى

كۆردۇق ۋە ئاڭلىدۇق، نۇرغۇن كىشىلەر ئۆزىنىڭ دىنىنى ئەرزىمەس دۇنياغا ساتتى، بۇنىڭ سەۋەبى؛ ئۇلارنىڭ كۆپى مۇھىتتا ياشىغانلىقى، غەيرى دىدىكىلەر بىلەن ئارىلىشىپ ياشاش جەريانىدا قەلبىنىڭ ئۆلگەنلىكى سەۋەبىدىن بولغاندۇر.

مۇسۇلمانلار ئارىسىدا يۈز بەرگەن بۆلۈنۈش ۋە ئىختىلاپلارغا ئارىلىشىپ قالماسلىق، بولۇپمۇ ئۆز ئارا بىر-بىرىنى ئۆچ كۆرىدىغان، دىنى قەبرىداشلىقنى ئۈزۈشكە ئىلىپ بارىدىغان ئىختىلاپقا ئارىلىشىپ قىلىشتىن ساقلىنىش لازىم.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "مۇسۇلمانلار ئارىسىدا يۈز بەرگەن پىتىنى مۇلاھىزە قىلغاندا، پىتىنگە ئارىلىشىپ قالغان كىشى ئۈچۈن دىن-دۇنيالىق تەرەپتىن ھاسىل بولغان زىياننى كۆرگەندىن كىيىن، ئۆزىنىڭ بۇ پىتىنگە ئارىلىشىپ قالمىغانلىقى ئۈچۈن ئاللاھ تائالاغا ھەمدۇ-سەنا ئېيتىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن بۇنداق پىتىنگە ئارىلىشىش چەكلىنىدۇ، ئۇنىڭدىن قول ئۈزۈشكە بۇيرىلىدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ** تەرجىمىسى: **پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلار دۇنيادا چوڭ بىر پىتىنگە يولۇقۇشتىن، يا ئاخىرەتتە قاتتىق بىر ئازابقا دۇچار بولۇشتىن قورقسۇن.**" [سۈرە نۇر 63-ئايەت]. "مىنھاج ئەسسۈننەئۇن نەبەۋىيە" ناملىق ئەسەر 4-توم 410-بەت.

2-مۇسۇلماننىڭ دىنىنى ساقلاشقا ياردىمى بولىدىغان ئىشلاردىن: ئىماننى كۈچلاندۈرۈش. مۇھىم بولغان تائەت-ئىبادەتلەرنى كۈچىنىڭ يېتىشچە ئادا قىلىش. چەكلەنگەن ئىشلارنى تولۇق تەرك قىلىش. زۆرۈر بولغان تائەت-ئىبادەتلەرنىڭ ئەڭ كاتتىسى، ناماز بولۇپ، مۇسۇلمان نامازنى پەرز، ۋاجىب، سۈننەتلىرى بىلەن خۇشۇ بىلەن ئۆز ۋاقتىدا ئادا قىلىش كېرەك. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ** تەرجىمىسى: **نامازنى تەئىل ئەركان بىلەن ئوقۇغىن، ناماز ھەقىقەتەن قەبىھ ئىشلاردىن ۋە گۇناھلاردىن توسىدۇ.** [سۈرە ئەنكەبۇت 45-ئايەت].

دىندا پىتىنگە چۈشۈپ قىلىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بۇيرۇغان تائەت-ئىبادەتلەرنىڭ ھەممىسىنى ئادا قىلىشقا، ئاياللار، مال-دۇنيا ۋە يۈز-ئابروي قاتارلىق دۇنيانىڭ پىتىنىدىن ھەزەر قىلىشقا تەۋسىيە قىلدى. چۈنكى بۇ ئىشلار مۇسۇلماننىڭ دىنىنى سىتۇتۇشقا سەۋەپ بولۇپ قالىدۇ. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ئىنساننىڭ كەچتە مۇسۇلمان بولۇپ، ئەتتىگەندە كاپىر بولۇپ كىتىدىغانلىقى، شۇنىڭدەك ئەتتىگەندە مۇسۇلمان بولۇپ كەچتە كاپىر بولۇپ كىتىدىغانلىقىدىن خەۋەر بەرگەن.

ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **قاراڭغۇ كېچىنىڭ پارچىسىدەك پىتىنگە دۇچ كىلىشتىن ئىلگىرى ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا ئالدىراڭلار، بىر ئادەم مۆمىن ھالەتتە تاڭ ئاتقۇزۇپ، كاپىر ھالەتتە كەچ قىلدۇ ياكى مۆمىن ھالەتتە كەچ قىلىپ، كاپىر ھالەتتە تاڭ ئاتقۇزىدۇ، ئۆزىنىڭ دىنىنى ئەرزىمەس دۇنياغا تىگىشىدۇ.** [مۇسلىم رىۋايىتى 118-ھەدىس].

شەيخ مۇھەممەد ئىبنى سالىھ ئەلئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "مۇھىم بولغان ئىش: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بىزنى

قاراڭخۇ كېچىنىڭ پارچىسىدەك، ئىنسان مۇمىن ھالەتتە تاڭ ئاتقۇزۇپ كاپىر ھالەتتە كەچ قىلىدىغان، بىر كۈندىلا ئىسلامدىن يېنىۋىلىپ مۇرتەد بولۇپ كىتىدىغان پىتىدىن ئاگاھلاندۇردى. ئاللاھ ھەممەيلەننى بۇنداق پىتىدىن ساقلىسۇن، ئاللاھ تائالادىن تىنچ-ئامانلىقنى سورايمىز، نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولىدۇ؟ ئىنسان ئۆزىنىڭ دىنىنى ئەرزىمەس دۇنياغا تىگىشىدۇ، ئەرزىمەس دۇنيا دېگەن، پەقەت مال ئەمەس بەلكى مال-دۇنيا، يۈز-ئاپرۇي، ئەمەل-مەنسەپ، خانىم-قىزلار ۋە باشقا نەرسىلەرنى ئۆز ئېچىگە ئالىدۇ، دۇنيادا مەنپەئەتلىنىدىغان نەرسىنىڭ ھەممىسى ئەرزىمەس دۇنيا دېيىلىدۇ. دۇنيادىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئەرزىمەس نەرسىلەردۇر.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان مۇمىن ھالەتتە تاڭ ئاتقۇزۇپ كاپىر ھالەتتە كەچ قىلىدىغان ياكى مۇمىن ھالەتتە كەچ قىلىپ كاپىر ھالەتتە تاڭ ئاتقۇزىدىغان كىشىلەر يولسا ئۆزىنىڭ دىنىنى ئەرزىمەس دۇنياغا تىگىشكەن كىشىلەردۇر.

ئاللاھ تائالادىن بىزنى ۋە سىلەرنى پىتىدىن ساقلىشىنى سورايمىز ۋە پىتىگە چۈشۈپ قىلىشتىن داۋاملىق پاناھلىق تىلەيمىز." [سالىھلار باغچىسىنىڭ شەرھىسى 2 - توم 20-بەت].

مۇمىننىڭ ئىمانىنى كۇچلاندۇرۇشنىڭ بايانى توغرىسىدا 34171 نۇمۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا مۇراجىئەت قىلىنسۇن.

3- دۇئا قىلىش. ئاللاھ تائالا بىزگە دۇئا قىلىشنى كۆرسەتتى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام دىنىنى پىتىدىن ساقلاشنى مەقسەت قىلغان كىشىلەرگە مەنپەئەتى بولىدىغان دۇئالارنىڭ جۇغلانمىسىنى تەلىم بەردى. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ** تەرجىمىسى: **بىزنى توغرا يولغا باشلىغىن.** [سۈرە پاتىھە 6-ئايەت].

بۇ دۇئانى ۋىتىر نامىزىدا ئوقۇيمىز:

«اللَّهُمَّ هِدْيَتِي هِدْيَةَ رَسُولِكَ، وَتَوَلَّيْنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِي مَا أَعْطَيْتَ، وَقَبِّضْ رَمَقَ قَضَيْتَ» تەرجىمىسى: **ئى ئاللاھ! مېنى سەن ھىدايەت قىلغانلار قاتارىدا ھىدايەتكە باشلىغىن، ماڭا سەن ساقلىق ئاتا قىلغانلار قاتارىدا ساقلىق ئاتا قىلغىن، مېنى سەن ھىمايە قىلغانلار قاتارىدا ھىمايە قىلغىن، بەرگەن نېمەتلىرىڭدە ماڭا بەرىكەت ئاتا قىلغىن، سەن تەقدىر قىلغان ئىشلارنىڭ شەرىدىن مېنى ساقلىغىن....** [تىرمىزى رىۋايىتى 464-ھەدىس. ئەبۇ داۋۇت رىۋايىتى 1425-ھەدىس. بۇ دۇئانى مۇسۇلمان كىشى ۋىتىردا قۇنۇت ئوقۇغاندا ئوقۇيدۇ، بۇنىڭدىن باشقا نۇرغۇن دۇئالار بولۇپ، دۇئا قىلغۇچى دۇئاسى ئارقىلىق ئاللاھ تائالادىن مۇكەممەل دىن، توغرا يولغا باشلاشنى، بۇ يولدا مۇستەھكەم قىلىشنى، شۇ ئارقىلىق ئاللاھ تائالانىڭ رازىلىقىغا ئېرىشىدىغان ئەڭ قىسقا، ياخشى يولغا باشلاپ قويۇشنى سورايدۇ.

4-ناچار ھەمراھلاردىن يىراق بولۇش. ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: **ئىنسان ئۆزى ئارىلاشقان كىشىنىڭ دىنىدا بولىدۇ، سىلەرنىڭ بىرىڭلار كىم بىلەن ئارىلىشىۋاتقانلىقىغا قارىسۇن.** [ئەبۇ داۋۇت رىۋايىتى 4833-ھەدىس. بۇ ھەدىسنى تىرمىزى 2378-نومۇرلۇق ھەدىستە ھەسەن دەپ رىۋايەت قىلغان].

ئىمام خەتتابى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "سەن پەقەت دىنىدىن ۋە ئامانلىقىدىن رازى بولىدىغان كىشىلەر بىلەن دوست بولغىن، سەن ئۇنداق كىشىلەر بىلەن دوست بولغاندا، ئۇلار سېنى ئۆزىنىڭ دىنى ۋە ساغلام ئىدىيەگە يىتەكلەيدۇ، سەن ئۆزۈڭنىڭ دىنىڭدىن مەغرۇرلىنىپ كەتمىگىن، دىنى ۋە پىكىرى قارىشىدىن رازى بولمايدىغان كىشىلەرگە ئارىلىشىپ ئۆزۈڭنى خەتەرگە ئۇچراتمىغىن". ["ئەلئۇزۇلە" ناملىق ئەسەر 141-بەت].

5-شەرىئى ئىلىملەرنى ئۆگۈنۈش ۋە ئىشەنچلىك ئىلىم ئىگىلىرىگە مۇراجىئەت قىلىش.

مۇسۇلمان كىشى دىنىدا پىتىنگە ئۇچرىغاندا ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرۇش ئۈچۈن قوللىنىلغان قورال شەرىئى ئىلىمدۇر. شۇنىڭ ئۈچۈن بىلىمسىز كىشى دىنىدا پىتىنگە كۆپ ئۇچرايدۇ، سىز قەبىرلەر ئەتراپىدا ئايلىنىۋاتقان، ئۆلۈكلەردىن پايدا-زىيان كىلىدۇ دەپ ئېتىقاد قىلىۋاتقان كىشىلەرگە قاراپ بىقىڭ، ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ئويلىنىشىڭىز، ئۇلارنىڭ ھەقىقەتەن بىلىمسىز-جاھىللاردىن ئىكەنلىكىنى كۆرىسىز. ئەمما ئىلىم-مەرىپەتلىك تۇرۇپ دىنىنى ئەرزىمەس دۇنياغا سىتىپ يىگەن كىشى ئازغۇن ھېسابلىنىدۇ.

ئۈچىنچى: دىنىدا پىتىنگە چۈشۈپ قالغان كىشىلەر بولسا:

1- ئاللاھ تائالاغا سەمىمى تەۋبە قىلىپ، سەل قارىغان قىلمىشلىرىغا پۇشايماق قىلىشى، ئۇ ئىشقا قەتئى قايتماسلىق ئىرادىسى بىلەن پىتىندىن يىراق بولۇشقا بەل باغلاش ۋە پۈتۈنلەي ئۆزىنى ئۇنىڭدىن تارتىشى كېرەك.

2- ئۆزىنىڭ ياشاۋاتقان مۇھىتىنى پاكىزە مۇھىتقا ئۆزگەرتىش كېرەك.

3- پىتىندىن خالاس بولۇش ئۈچۈن ئىخلاس ۋە سەمىمىلىك بىلەن ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىشى كېرەك.

4- دۇئاغا ياخشى ئەمەللەرنى ئەگەشتۈرۈپ، كۈچىنىڭ يېتىشىچە ياخشى ئىشلارنى كۆپ قىلىشقا تېرىشىشى لازىم. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ، وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ تەرجىمىسى: كۈندۈزنىڭ ئىككى تەرىپىدە (يەنى ئەتىگەندە ۋە كەچقۇرۇن ۋاقىتلىرىدا) ۋە

كېچىنىڭ دەسلەپكى ۋاقىتلىرىدا ناماز ئۆتىگىن. شۇبھىسىزكى، ياخشى ئىشلار ئارقىلىق يامان ئىشلار يۇيۇلىدۇ. بۇ چۈشەنگۈچىلەر ئۈچۈن ۋەز - نەسىھەتتۇر. ئى مۇھەممەد! مۇشۇرىكلاردىن يەتكەن ئەزىيەتلەرگە سەۋر قىلغىن، ئاللاھ ھەقىقەتەن ياخشى ئىش قىلغۇچىلارنىڭ ئەجرىنى بىكار قىلىۋەتمەيدۇ. [سۈرە ھۇد 114-115-ئايەتلەر].

5- ئىنسان ئۆز ئىشىدا دەلىل-پاكىتلىق بولۇشى، ئۆزىنىڭ ئەيىبىنى كۆرىدىغان، پىتىنىڭ قايسى تەرەپتىن كىلىدىغانلىقىنى، شەيتاننىڭ قانداق ئازدۇرىدىغانلىقىنى بىلىدىغان بولۇشى كېرەك. ئەگەر پىتنە نەپسى شەھۋەت تەرەپتىن بولسا، توي قىلىش ئارقىلىق ئۆز نەپسىنى ساقلاشقا تېرىشچانلىق قىلىشى لازىم. ئەگەر توي قىلىشقا قۇربى يەتمىسە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام خەۋەر بەرگەندەك كۆپ روزا تۇتۇش ئارقىلىق نەپسىنى ساقلاش كېرەك.

ئىمام نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: " كۆپ روزا تۇتۇشتىن بولغان مەقسەت: نەپسى شەھۋىتىنى كېسىشتىن ئىبارەتتۇر".

ئەگەر پىتنە، شەك-شۈبھە ياكى شەھۋەتتىن باشقا يوللاردىن بولغان بولسا، ئۇ ۋاقتىدا ئۇنىڭ قارشىسى بىلەن تاقابىل تۇرۇش كېرەك. يۇقىرىدا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام خەۋەر بەرگەنۋە ئاگاھلاندىغان پىتنىدىن ساقلىنىشنىڭ سەۋەپلىرىنى قىلىش كېرەك. ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.